

SOGA UM VESLE-MUCK.

I Nicea, der er eg fødd. Og der budde ein mann som me kalla Vesle-Muck. Eg minnest han vel, endaa eg berre var ein gutunge den gongen, ikkje minst av di far ein gong gav meg slik dugeleg bank for hans skuld.

Vesle-Muck var alt ein gamal tasse, daa eg fyrste gong saag han; men han var ikkje meir enn tri-fire fot høg. Ikkje saag han ut som folk flest heller. Bulen var vesal og skrinnsom paa eit reivebarn; men paa den sat eit hovud som var minst tri gonger so tjukt og svært som hovudet paa ein vaksen mann.

Han budde mott aaleine i eit stort hus og koka maten sjølv. Ein gong um maanaden kom han ut, og var daa berre burt-paa torget og kjøpte inn til neste maanad.

Eg og leikebrørne mine var, som gutar flest, fæle til aa læ og gjera narr av altslag. Og naar me fekk sjaa Vesle-Muck burti gata

hadde me alltid vaar største moro. Me samla oss utanfor huset dei dagane han skulde ut. Naar daa døri gjekk upp, og me fekk sjaa Vesle-Muck med det digre hovudet og den pinnande litle kroppen, sette me i med hoysterop so ein kunde høyra det over heile byen; me kasta huvone upp i lufti og dansa rundt ikring han, so han mest ikkje fekk sleppa fram.

Eitt er visst. Noko so løglegt som Vesle-Muck hev eg aldri set, korkje fyrr eller sidan. Dertil gjekk han i ein bunad som ingen hadde set make til der i byen — ei kvit, rom brok og eldraud bluse; og alltid gjekk han og slarka i eit par svære kvite toflar.

Løgnast var likevel den svære sabelen han gjekk og drog paa stødt! Den var so diger, og Muck so liten, at me ikkje rett visste, um det var sabelen som hørde Muck til, eller Muck som hørde sabelen til.

Me hadde funne paa eit vers, som me stødt og stendigt skraala etter han:

«Vesle Muck! Vesle Muck!
Ja du er ein løgleg bukk!
Hovud hev du som eit berg,
bulen er som paa eindverg.
Vesle Muck! Vesle bukk!

Soleis hev me skraala etter han mange gonger. Og eg lyt vedgaa, at eg ikkje hev vore det slag likare, eg enn hine. Meir enn

ein gong kann eg minnast, at eg sleit i busse-rullen hans og trødde ned i dei svære toflane, so armingen datt paa nasa, so lang han var. Dette tykte eg var so løglegt, at eg lo og lo, til eg heldt paa aa missa pusten.

Men eg lo ikkje lenger, daa eg saag at Vesle-Muck ein dag gjekk inn til far og klaga paa meg. Han var lenge inne, og daa han kom ut att fylgde far han til dørs og jamvel leidde han vyrdsamt ned troppi. Eg gøymde meg av ei lang stund, og daa eg endeleg vaaga meg inn, stiltra eg meg bakvegen inn, so ikkje far skulde sjaa meg. Men kven skulde eg møta der utan nettopp far? Han fakka meg i trøyekragen og sa harm:

«Kva er det eg høyrer um deg! Gjer du narr av den gode gilde Muck! Eg skal fortelja deg saga hans, og daa tenkje eg ikkje, du meir kjem til aa læ aat han. Men fyrr og etter fær du det du veit.»

«Det du veit» var fem og tjuge slag av spanskrøyret. Far var ikkje den som gav for lite, og aldri korkje fyrr eller sidan hev eg fenge so dugeleg bank som den gongen.

Daa dette var fraa-seg-gjort sa han, eg skulde lyda etter, so skulde han fortelja meg saga um Vesle-Muck:

«Vesle-Muck heitte eigenleg Mukra. Far hans budde i Nicea. Det var ein velvyrd, men fatig mann, som levde aaleine med seg sjølv

mest som sonen gjer no. Son sin kunde han ikkje tola, av di det var slik vanskapning, og brydde seg aldri med aa læra han noko. Arme Muck voks difor upp plent som ein heidning.

Daa Muck var seksten aar, døydde far hans og han stod no att paa berr bakke. Frendane hans sette armingen paa gata, og so laut han ut i verdi og freista lukka. Berre det store sverdet etter faren fekk han taka med seg.

Tvo dagar hadde han gjenge og gjenge og var mest ende paa av svolt og trøyttleik. Røter, som han laut grava upp or jordi, var einaste maten han fekk, og paa harde jordi laut han sova.

Men um morgonen tridje dagen fekk han sjaa en stor by med høge hus og kyrkjespир. So trøytt han var, slæpte han seg dit. Kann henda kunde han der finna lukka.

Men han gjekk gate upp og gate ned, og ikkje ei dør opna seg for han, og ingen bad han inn til seg heller, so han kunde faa kvila seg.

Han stod nett og glodde uppetter eit stort, staselegt hus og ynskte han kunde koma inn der. Daa gjekk eit vindauga upp, og ei gamal kjerring stakk hovudet ut igjenom og ropa:

«Kome alle hit!

Paa bordet ligg duken kvit!»

Husdøri gjekk upp, og Muck saag, at fleire hundar og kattar smette seg upp troppi og inn. I det same kjende han den finaste matlukt ut til seg. Han var ikkje god til aa staa imot, men fylgde etter kattane inn i kjøkenet. Der møtte han den same gamle kjerringi, han hadde set gjennom vindauga. Ho kom burt og spurde forarga, kva ærend han hadde der.

«Du hev daa bode til deg alle som vilde,» svara vesle Muck, «og eg var so svolten, ser du.»

Kjerringi lo og spurde kvar han var ifraa. «Heile byen veit, at eg berre held ope bord for kattane og hundane, som eg er so glad i,» sa ho.

Vesle Muck fortalde daa kor alt hadde bore til, etter far hans døydde, og bad um han maatte faa eta i lag med kattane i dag. Og kjerringi totte synd i guten og gav han baade mat og drykk.

Daa han hadde fenge metta si, saag kjerringi ei stund paa han, og sa:

«Vesle Muck, kunde du ikkje ha hug til aa ste deg her hjaa meg? Du skulde faa mykje mat og lite aa gjera.»

Vesle-Muck tenkte paa den gode kattematen og var glad til. Og so stedde han seg hjaa mor Ahavsi. Tenesta var lett, han kunde ikkje anna segja. Det var berre aa stulla tvo kattar og fire kjettor, vaska dei um morgonen og gnika

dei inn med kostesame salvor og smyrjor og gjeva dei mat i rett tid.

Det var òg eit par hundar ihuset, som han laut hava tilsyn med. Men det var ikkje so faarlegt med dei som med kattane; for *dei* heldt mor Ahavsi av som vøre dei hennar egne born.

Det vart likevel langsamt for vesle Muck der i huset. Naar den gamle kjerringi var ute saag han ikkje anna enn kattar og hundar dagen lang.

I lang tid gjekk det godt for Vesle-Muck. Han fekk mykje mat og hadde lite aa gjera, og kjerringi tottest vera vel nøgd med han.

Men smaatt i senn vart kattane nett som dei var forgjorde. Naar den gamle kjerringi var ute, sprang dei rundt i romi, reiv og sleit sundt alt dei kom over og heldt eit avstyggelegt leven. Men ikkje fyrr høyrde dei kjerringi i troppi, so vart dei som ljøs att og la seg til rette paa silkeputone sine, plent som inkje var. Naar daa mor Ahavsi fekk sjaa koss alt var tilreidt, vart ho overlag harm og gav Muck skuldi for alt. Det hjelpte ikkje kva han sa. Ho trudde kattane sine so vel. Dei laag daa der som nokre lamb. Kven kunde tru dei til sovore?

Vesle-Muck vart til slutt so leid seg, at han gjorde upp med seg sjølv, at no vilde han ikkje lenger vera her hjaa mor Ahavsi.

Men paa fyrste ferdi si hadde han meir enn ein gong fenge røynt kor ille den er stelt som ikkje hev pengar. Han sette seg daa fyre aa taka sjølv den løni som kjerringi stødt hadde lova, men aldri gjeve han. I huset var det eit rom, maavita, der han aldri hadde fenge sleppa inn. Men han hadde meir enn ein gong høyrte kjerringi rumla inni der, plent som ho talde pengar. Det maatte visst vera skatteromet hennar, dette. Men døri var alltid attlæst, so han ikkje slapp inn.

Ein morgon som mor Ahavsi var ute, nappa ein liten hund burt i han og vilde ha han til aa fylgja med. Denne vesle hunden pla kjerringi slaa og spennna, naar ho var heime, men Muck hadde alltid vore god imot han. Muck lika seg godt i lag med hunden, og no trudde han dei skulde leika og fylgde med.

Men det var nok eitkvart anna det galdt. Hunden tok han med inn i mor Ahavsi sitt soverom og gav seg til framanfor ei liti dør som Muck aldri hadde gaatt fyrr. Døri stod paa glytt.

Hunden gjekk inn og Muck fylgde med. Daa saag han, at no stod han i det romet han hadde ynskt so lenge aa koma inn i. Men pengar saag han ingen ting til. Berre gamle klæde og furdelege vaapen hekk kring inn paa veggene.

Daa fekk han sjaa ei glaskrukke som han al-

dri hadde set maken til fyrr. Allslags underlege bilete var maala utanpaa. Han tok ho i handi og vilde sjaa betre etter. Men du skrekk! Han hadde ikkje gaatt, at det var lok paa krukka, og daa han snudde og svinga paa ho datt loket ned paa golvet og slo seg i hundrad molar.

Muck vart stiv av redsle. No var han plent nøydd til aa fara derifraa; elles kom kjerringi til aa banka han i hel, so snart ho kom heim att. Han berre saag seg so snarast ikring, um det ikkje var noko han kunde faa bruk for paa ferdi.

Daa fekk han sjaa eit par digre toflar. Dei var ikkje vene, det er visst. Men skorne hans var plent utslitne, og noko var betre enn inkje. Diso fór han snøgt or skorne sine og i toflane. Ein stav med utskore løvehovud tok han òg med seg; den kunde koma vel med. So hekta han farssverdet med sida og skunda seg ut or huset.

Han sprang og han sprang; han var so redd den gamle kjerringi; sprang, til han tykte han maatte siga ende ned. So snøgt hadde han aldri nokor tid sprunge fyrr. Det var som ein-kvan med makt skunda paa, og dreiv han av stad, anten han so vilde eller ei. Han var langt burt fraa byen komen. Men endaa sprang han som det galdt livet.

Endeleg gjekk det upp for han, at det

maatte vera eitkvart gale paa ferde med toflane; for det var dei som skauv han fram og ikkje vilde stogga upp. Han freista paa alle maatar aa smetta or dei, men det gjekk heller ikkje.

Daa ropa han reint i fraa seg:

«Stopp! Stopp!»

Jau, daa stansa dei, og Muck slengde seg utasa ned paa marki og kvilde seg.

Toflane var han overlag glad for. Han hadde ikkje tent for inkje, naar han hadde dei. Kann henda kunde *dei* hjelpa han til aa finna lukka.

Arme Muck var so trøytt, so trøytt. Han sovna mest med same der han laag.

Medan han laag der og sov, hadde han ein underleg draum. Han tykte, at den vesle hunden, som hadde hjelpt han hjaa kjerringi, kom til han og sa:

«Kjære Muck, du skynar nok ikkje enno rett, kor makelause toflane er. Du skal vita, at naar du snurrar deg tri gonger rundt paa hælen i dei, kann du fljuga kor langt det skal vera. Og med stokken kann du finna skattar. Der gull er nedgrave, dunkar han tri gonger i jordi, og tvo gonger, naar det er sylv.»

Daa Vesle-Muck vakna, mintest han skilleg draumen sin, og tenkte, han kunde likso godt sjaa etter, um den slo til.

Han for i toflane og prøvde snurra seg tri

gonger rundt og rundt paa hælen. Men den som hev freista aa gjera dette kunststykket tri gonger etter kvarandre i store rome toflar, vil ikkje undrast paa, at Muck ikkje fekk det til med fyrste gongen. Armingen datt og datt, um att og um att, og slo seg syndleg. Men han gav seg ikkje. Og langt um lenge lukkast det. Han snurra seg tri gonger rundt paa hælen og ynskte han var i næraste storby. Og toflane lyfte seg upp i lufti, og av stad bar det, so snøgt som ein vind.

Fyrr Vesle-Muck rett visste til seg, stod han paa eit stort torg, og folk for att og fram, kjøpte og selde. Men han laut snarast sjaa aa hava seg utor vegen, for alle skubba til han og trødde burti toflane hans, kvarheist han seg vende.

Vesle-Muck la no over med seg sjølv, kva han skulde taka seg til, so han kunde tena til levemaaten. Han hadde nok ein stav som kunde syna nedgravne skattar, men det var ikkje sagt det var so lett aa finna slik ein plass. Um det kneip, kunde han sakte syna seg fram for pen-gar; men det heldt han seg for god til.

Endeleg kom han i hug toflane, kor snøgt han kunde springa, naar han hadde dei paa seg.

«Kann henda kann toflane livnæra meg,» tenkte han. Og han fann paa, at han vilde ste seg som lauparsvein. Han tenkte kongen maatte vera den som lønte best, og spurde seg fram til slottet.

Ved slotsporten stod nokre vaktmenn, som vilde vita ærendet hans. Han sa det, og dei styrde han til hovudsmannen. Denne berre kaldflirde, og sa:

«Kva slag, — du med dei smaa stutte føtene dine vil vera lauparsvein. Vil du sjaa og hava deg herifraa, og det paa timen! Eg hev ikkje stunder til aa hefta meg med slik hendesløyse.»

Men Vesle-Muck gav seg ikkje. Han meinte paa, at han skulde gjerne springa um kapp med kven det skulde vera.

Hovudsmannen laut læ, so ille det var, og lova, at han same kvelden skulde faa kappspringa med beste lauparsveinen hjaa kongen. So gjekk han beinast til kongen og fortalde um den vesle drengen og ærendet hans.

Kongen totte det var moro, og sa ifraa, at baade han sjølv og heile hovet vilde koma og sjaa paa kapprennet.

Og daa kvelden kom, sat det fullt upp av folk som vilde sjaa paa dvergen og skeidet.

Daa kongen og heile hovet var til sæte komne, steig Vesle-Muck fram for truna og bukka djupt. Alle fniste og lo, daa dei fekk sjaa denne vesle puslingen. Men Vesle-Muck lét dei læ, han.

Han stelte seg no upp jamsides skeidbror sin; det var den likaste lauparen kongen aatte. Avgangsteikn vart gjeve, og skjott som ei pil sprang dei tvo lauparane burtetter marki.

Fraa fyrst av fekk den andre ein stor fyremun; men Muck rende so snøgt etter paa toflane sine, at han ikkje berre tok han att, men for framum og naadde fram til maalet lenge fyre hin.

Alle vart forbina, og kongen sjølv klappa i hendene. Heile flokken sette i høge fagnadrop, skraala og skreik:

«Heil og sæl Vesle-Muck, beste lauparsveinen i verdi!»

Men Vesle-Muck la seg paa kne for kongen og sa:

«Store konge, dette var berre ei liti prøve. Eg kann nok meir enn som so. Skal eg ikkje no faa vera lauparsvein hjaa deg?»

«Jau,» sa kongen, «du skal vera min eigen ærendsvain og alltid vera hjaa meg. Du skal faa hundrad gullpengar i løn um aaret og eta ved mitt eige bord.»

So tenkte daa Muck, at han endeleg hadde funne den lukka han so lenge hadde leita etter, og vart baade glad og fegen. Og kongen leit paa han og sette han til dei vandaste løyndarærendi sine. Og Muck gjorde alt so som han skulde og var utruleg snøgg. Men dei andre kongstenarane var ovundsjuke paa han, med di han stod so høgt hjaa kongen, og freista gong paa gong aa sverta han og leggja meinraader for han hjaa kongen.

Muck visste vel um dette, men det var so

langt ifraa, at han vilde hemna seg, at han heller berre tenkte paa, koss han skulde fara aat, so han kunde verta godven med dei alle.

Ein kveld kom han ved eit hende burt i ei kraa i slotshagen. Med eitt tok staven i handi hans til aa skjelva og rista, og dunka tri gon-ger mot jordi.

Han skyna straks, kva dette tydde, drog fram kniven, og skar merke i trei so han skulde finna plassen att. So gjekk han inn i slottet etter ein spade, og um natti, daa alle sov, smette han seg burt att og gav seg til aa grava skat-ten upp.

Det var ein brote med gull der, so mykje at han ikkje naame nær kunde bera med seg alt. So stappa han ned i broklumma og trøya so mykje han fekk rom til, og grov vel over det som att var. Han kom seg òg godt og vel upp paa romet sitt og gøymde gullet i slag-benken.

Daa Vesle-Muck hadde fenge so mange pen-gar, tenkte han, at no skulde nok alt verta paa ei onnor gjerd, no han hadde raad til aa gjeva uvenene sine gilde gaavor.

Men arme Muck, det var greidt aa skyna, at han ikkje kunde vera gamal i verdi, naar han tenkte han kunde kjøpa seg vener med gull. Hadde han berre heller sett av garde paa tof-lane, og teke gullet med seg, medan tidi var god!

Gullet, som han saadde ut med rauste hen-

der, skapte fleire uvener enn han nokor tid fyrr hadde aatt.

Kjøkemeisteren sa: «Han gjer falske pengar!»

Hovudsmannen sa: «Han gjeng og gjøler for kongen.»

Og skattmeisteren, som ikkje var fri han var langfingra, sa beint ut:

«Han hev stole det.»

Munnskjenken sette seg fyre han vilde til botnar i saki, og lest ein dag vera reint paa graaten. Kongen spurde, kva som stod paa.

«Aa,» svara han, og lest turka taarone or augo, «det er so vondt for meg, at du ikkje lenger er nøgd med meg, herre konge.»

«Koss er det, *du* vasar, Korchu!» sa kongen undren. «Kva tid hev eg sagt, eg ikkje var nøgd med deg?»

Munnskjenken svara, at naar han gav den eine dungen med gull etter hin til ærendsveinen sin, og dei trugne kongstenarane inkje fekk, so var dette merke godt nok.

Kongen vart storleg forviten, og munnskjenken laut ut med alt han visste. Og det var ingi sak aa faa kongen paa den trui, at Vesle-Muck hadde stole av kongsskatten. Dette kom meir enn vel med for skattmeisteren, som ikkje lenger turvte ottast for rekneskapen.

Kongen baud at dei skulde vera etter Vesle-Muck, kvar helst han gjekk, og freista aa taka

han paa fersk gjerning, um raad var. Og daa Vesle-Muck um natti gjekk ned i hagen og vilde etter fleire pengar, vart han rett nok fakka nett som han skulde gjera fyrste spadetaket. Muck vart bunden og førd fram for kongen til liks med pengekista, som dei hadde grave upp.

Skattmeisteren auste no utor seg um kor sløgt han hadde lurt seg over Muck, nett som denne stod og skulde grava pengekista ned i jordi. Kongen spurde Muck, koss dette kunde hanga i hop. Og Muck svara, som sant var, at han ikkje vilde grava pengane *ned*, men tvertum *upp* or jordi.

Daa kaldflirde uvenene hans, og kongen vart styggeleg harm paa Muck, som kunde ljuga so skamlaust. Han spurde skattmeisteren, um han sakna so mykje, som her var, burt i skatteromet, og skattmeisteren svara, at so mykje og meir til var burte.

Daa sa kongen ifraa, at Muck skulde setjast i fangeholet.

Men skattmeisteren akta seg vel for aa nemna, at han hadde funne ein setel nedst paa botnen av pengekista; og paa den stod:

«Fienden hev kome inn i landet mitt. Diso gøymer eg nokre av pengane mine her. Men den som finn dei og ikkje paa timen flir dei til sonen min skal bannast i alle æva.

Kong Sadi.»

So sat daa arme Muck der i fangeholet. Uglad og urod i hugen var han. Han visste, det var dødsstraff for aa stela. Fortelja kongen um staven vilde han ikkje, av di han ottast, at daa laut han samstundes ut med alt um toflane.

Som ille var, kunde han ikkje faa nytta dei her, som han stod bunden til veggen med strame jarnband. Han kunde ikkje leda ein finger, di heller; enn minder snurra seg tri gonger rundt paa hælen.

Men dagen etter vart han dømd fraa livet, og no saag han seg ingi onnor bergingsvon. Det var daa betre aa leva staven forutan enn aa lota døy. So laut han langt um lenge fortelja kongen rette samanhangen.

Kongen vilde fyrst ikkje tru han. Men Muck sa seg god for aa gjeva syn for segn, dersom han slapp aa døy. Det lova kongen, og hadde dei til aa grava ned gull paa ein plass, so ikkje Vesle-Muck saag det. Men Vesle-Muck fann det mest med ein gong, for staven dunka rett nok tri gonger i marki. Daa skyna kongen, at skattmeisteren hadde snytt han, og sende han ei silkesnor, so som skikken er i Austerland. Det vil segja so mykje som, at dersom han ikkje sjølv tok seg av dagar, vart han teken og hengd.

Men til Vesle-Muck sa kongen: «Eg hev nok lova aa spara livet ditt, men eg kjenner paa meg, at du ikkje hev tilstade alt; diso skal

du faa sitja der i fangeholet, heilt til du fortel, koss det heng i hop, at du er so glup til aa springa.»

Vesle-Muck hadde havt meir enn nok med ei nott i fangeromet, og tilstod, at heile kunsti laag i toflane. Men han lærde ikkje ifraa seg knepet med aa snurra seg tri gonger rundt paa hælen.

Kongen smatt sjølv i toflane, vilde prøva dei, og laut renna rundt og rundt i hagen, som han var forstyrra; for toflane sette av garde, dei, og Vesle-Muck brydde seg ikkje; han stoppa dei ikkje, fyrr kongen datt sanselaus i koll.

Daa kongen kom til seg att, var han fælt harm paa Vesle-Muck som hadde lata han renna soleis:

«Eg hev nok lova deg liv og fridom,» sa han, «men er du ikkje ute or landet mitt paa tolv timar, so tek eg og hengjer deg upp.»

Toflane og staven læste han inne i skatteromet sitt.

So arm som no hadde Vesle-Muck aldri kjent seg, der han traska ut or landet og banna seg sjølv, av di han hadde kunde nokor tid tru, han skulde gjera lukka si ved hovet. Som vel var, var det ikkje langt att til landegrensa; paa aatte timar naadde han fram, endaa det var surt aa traska og gaa, no som han hadde vant seg til med toflane.

Daa han vel var ut or landet komen, tok

han av fraa landevegen og inn i ein tett skog. Han vilde leita seg upp ein plass, der han kunde leva aaleine, og i fred for andre menneske. Midt inne i skogen kom han over ein grasgrodd voll attved ein bekk. Her gav han seg til. Han var leid livet; her vilde han vera, til dauden kom.

Han var trøytt og sovna snart. Daa han vakna, kjende han at han var svolten. Han tenkte med seg, at det var no so si sak aa døy av svolt, og saag ikring seg, um det skulde vera eitkvart aa bita i.

Herlege mogne fikor hekk paa trei ikring, og Vesle-Muck var ikkje sein, han kleiv upp og sank i hop so mange, som han tenkte han vann aa eta. Dei smaka framifraa, berre at han vart so tyrst etter dei, at han laut ned til bekken etter vatn. Men du skrekk! I vatnet fekk han sjaa spegelbiletet sitt. Ven hadde han aldri vore. Men no hadde han attpaa fenge tvo lange øyro og ei diger upptrutna nase til pryd. Overgjeven tok han seg med handi til øyro, og rett nok var dei godt ei halv alen lange!

«Eg fortener eseløyro!» skreik han, «for eg hev stelt meg som eit asen, og kasta burt lukka mi, daa eg hadde ho.»

Han vildra halvt i ørske kring um i skogen der, til han kjende seg svolten aa nyo. Det var ingi onnor raad; han laut eta seg mett paa fikor som fyrr. Men medan han sat der og aat,

kom han paa, at han vilde sjaa og gøyma burt dei fæle øyro og stappa dei oppunder hovudplagget.

Men sjaa der! No var dei burte att! Han sprang beinast ned til bekken, og vilde sjaa, um det *var* so. Og rett nok, no var ikkje øyro hans større enn dei pla vera, og den fæle trutne nasa var likeins kvorvi burt.

No forstod han, koss det hadde bore til. Daa han aat av fikone paa det fyrste treet, hadde han fenge dei fæle, lange øyro og den digre nasa. Men dei andre fikone hadde gjort han god att.

Daa vart Vesle-Muck i godlag; for no skyna han, at lukka var med han, kor som var, og vilde hjelpe han, so han kunde faa staven og toflane att.

Han sank so mange fikor av kvart tre som han var god til aa bera med seg, og for attende til det landet, han nyst var komen fraa. I den fyrste byen han kom til kjøpte han seg andre klæde og farga haaret sitt, so han ikkje lenger var til aa kjenna att. So skunda han seg attende til byen, der kongen budde.

Det var nett paa ei aarsens tid, daa mogi frukt var sjeldsynt. Og Vesle-Muck sette seg til med fikone sine utanfor slotsporten, der kjøkemeisteren laut framum, naar han skulde ut og kjøpa inn mat til kongsfolket.

Muck hadde ikkje lenge sete der, so kom

kjøkemeisteren, og skreik ende over seg, daa han fekk sjaa dei fine fikone; dei laut han plent hava, det same kva dei kosta. Og Muck var ikkje dyr paa varone sine heller, so dei vart snart forlikte um prisen. Men ikkje fyrr hadde Muck fenge pengane, so skunda han seg av stad, det snøggaste han vann. Han ottast, det kunde verta spurlag etter fikeseljaren, naar det leid paa.

Kongen var i sers godlag ved bordet den dagen, for kjøkemeisteren hadde bore fram det eine matslaget betre enn hitt. Men daa fikone vart framsette, skreik han ende over seg.

«Du er ein stas-kar, kjøkemeister! Dette skal eg aldri gløyma deg!» ropa han, og det var so han sikla etter denne forkun-retten. Med eigi hand skifte han fikone rundt, ei til kvar av dei som sat ved bordet, so nær som prinsane og prinsessone; dei fekk tvo kvar. Men dei fikone som att var, vilde han hava for sin eigen munn. Han tok ei fike og prøvde; aldri hadde han kjent noko so godt, tykte han.

«Men du store tid, far, koss er det, *du* ser ut!» ropa ei av prinsessone med eitt. Alle saag forbina paa kongen. Velduge øyro hekk ned paa kvar side, og ei diger nase gøymde mest burt baade munn og hoke.

Og daa dei skulde sjaa seg til, gaadde dei, at kvar ein av dei hadde vorte sameleis prydd.

Det vart eit lurvelæte. Lækjar vart paa ti-

men bodsend, og snart kom dokterar i haugervis upp paa slottet og skulde vita raad for dei fæle utvokstrane. Dei laga pillor, og rørde i hop smurning. Men like mykje hjelpte det. Ein av prinsane vart skoren for det; men øyro og nasa vaks ut att med det same.

Muck forstod av den røra som vart i byen, at fikone hadde hjelpt, og tenkte med seg at no var hans tid komi. For fikepengane kjøpte han seg ein sid, svart dokterkjole og sette paa seg eit langt graatt skjegg, so han saag ut som ein gamal vismann. Med den andre fikesekken paa rygg gjekk han upp paa slottet og lést vera ein framand lækjar som hadde frett kva naud dei var stedde i, og visste raad for ho.

Fraa fyrst av hadde dei ikkje større tru paa han; men daa Vesle-Muck gav ein av smaaprinssane ei fike, og guten paa timen vart god att, kom alle farande og vilde hava hjelp. Men kongen tok han i handi og leidde han inn i skatteromet sitt.

«Her ser du skattane mine,» sa han. «No kann du velja deg, kva du vil, og det skal vera ditt, sosant du kann løysa meg av denne narrehamen.»

Dette var noko som ikkje var Vesle-Muck imot; for han hadde longe fenge auga paa staven og toflane sine burti ei kraa. Han gjekk no der att og fram og lést sjaa paa kongsskattane, til han stod burtved toflane sine. Snøgt

som ein elding smatt han ned i dei, og treiv staven. So reiv han av seg skjegget og synte fram det rette, velkjende andlitet sitt.

«Din skarv du er!» skreik han til kongen. «Du lønte den trugne tenaren din med spé og vantakk. Til straff skal du i all framtid sjaa ut som du gjer no; so tenkjer eg ikkje, du gløymer Vesle-Muck so snart.»

Han snurra seg tri gonger rundt paa hælen, ynskte seg langt derifraa, og fyrr kongen fekk sansa seg var Muck burte.

Sidan hev Vesle-Muck levt her i byen. Han hev pengar nok; men han held seg for seg sjølv, for han vanvyrder menneski. Han hev lese og tenkt mykje, og hev vorte ein klok mann. Tykkjer du, han ser noko underleg ut, so er han likevel ikkje den mann ein skal apast med.»

Dette fortalde far. Eg sa, eg var leid for eg hadde fare so stygt, og far tilgav meg og eg slapp resten av straffi. Eg fortalde leikebrørne mine um Vesle-Muck og alle tilburdane hans, og me vart paa slutten so glade i han, at ikkje ein vilde ropa eit hædings ord etter han. Tvertum tok me alle huvone vent av, naar me møtte han, og bukka djupare for han enn for sjølve presten.»

Ferdafylgjet fann paa, dei vilde gjeva seg att ein dags tid der i herbyrget, so baade dei og dyri fekk kvila seg ein grand.

Den dagen kom turen til femte kjøpmannen til aa fortelja. Han heitte Ali Sizah. Livet hans hadde vore for fatigt paa hendingar, lét han, til at nokon skulde tykkja hugnad i aa høyra um det. Men han skulde fortelja eit eventyr i staden. Det var